

Аль Равашдех С.

аспірант,

Кафедра дизайну та основ архітектури, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ ВІЗУАЛЬНИХ МИСТЕЦТВ ЙОРДАНІЇ У ХХ СТ.

Протягом століть у силу історичних обставин образотворчі мистецтва в Йорданії практично не розвивались й лише на початку ХХ ст. під впливом європейської культурної традиції, «західного» побуту та стилю життя почали виникати цілком нові для арабського Сходу мистецькі форми з європейським трактуванням образотворчості. Першими хто звернувся до виражальних можливостей образотворчих мистецтв стали художники з академічною європейською освітою Омар Онсі (1901–1969) та Зяуддін Сулейман (1880–1945). Їх викладацька та виставкова діяльність популяризувала нові мистецькі знання та дала поштовх до розвитку в 1950-х рр. повноцінного мистецького руху в Йорданії. Творчість Муханна Аль-Дура, Рафік Лахам і Суха Катіба Нурсі у 1950-х, їх учнів — принцеси Війдан Алі та Наваля Абдаллах, а також молодшого покоління художників — Халіда Хреїса (нар. 1955), Набіль Шехаде (нар. 1949), Ясера Дуваїка (нар. 1940), Махмуда Таха (нар. 1942) і Азіза Амура (нар. 1944) стали визначальними в процесі формування національного йорданського образотворчого мистецтва ХХ ст. Їх творчості притаманне, у першу чергу, прагнення відродити традиції ісламського мистецтва через нові форми, показати своєрідність йорданського художнього образу та арабської ідентичності загалом. Втіленням арабського сценарію у розвитку візуальних мистецтв став загальний для країн Близького Сходу та Північної Африки мистецький рух Хуруфії (з арабської: *هيا*, буквально значення «літери алфавіту»), що апелював до традиційної ісламської каліграфії у межах норм та правил сучасного західного мистецтва. Експериментуючи з арабською мовою, літерами або текстом як візуальним елементом для композиції творів, хуруфійські художники надихались західними прикладами П.Пікассо, Дж. Брака, П.Мондріана, Х.Міро, П.Клеє, дадаїста Т.Тцари, футуристів А.Софіччі, Ф. Деспєро та ін. у кого текстові елементи ставали повноправними елементами художніх композицій. Подібні експерименти з текстом в творах образотворчого мистецтва стали одним з етапів розвитку і графічного дизайну, адже відкривали шлях до нового розуміння та застосування шрифтових елементів.

Враховуючи вкрай низький початковий рівень розвитку Йорданії,

факт виникнення та розвитку нової для арабського мусульманського мистецтва форми творчості можна розглядати як культурний та художній феномен і пов'язаний він з тими глобальними змінами політичного та соціально-економічного характеру, що захопили арабський світ у ХХ столітті.

Al Ravashdeh S.

PhD student,
Department of Design and Architecture Fundamentals,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

GLOBALIZATION TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF VISUAL ARTS OF JORDAN IN THE XX CENTURY

For centuries, due to historical circumstances, fine arts in Jordan practically did not develop and only in the early twentieth century under the influence of European cultural tradition, «Western» life and lifestyles, entirely new forms of art with a European interpretation of art began to emerge for the Arab East. The first who turned to the expressive possibilities of the visual arts were artists with academic European education Omar Onsi (1901–1969) and Ziauddin Suleiman (1880–1945). Their teaching and exhibition activities promoted new artistic knowledge and gave impetus to the development of a full-fledged artistic movement in Jordan in the 1950s. The works of Muhanna Al-Dura, Rafik Laham and Suha Katib Nursi in the 1950s, their students — Princess Wydan Ali and Nawal Abdallah, as well as the younger generation of artists — Khalid Khreis (b. 1955), Nabil Shehade (b. 1949), Yasser Duvaika (b. 1940), Mahmoud Taha (b. 1942) and Aziza Amur (b. 1944) were decisive in the process of forming the national Jordanian fine arts of the twentieth century. Their creativity seeks to revive the traditions of Islamic art through new forms, to show the uniqueness of Jordanian artistic image and Arab identity in general. The embodiment of the Arab script in the development of the visual arts became a common artistic movement of the Middle East and North Africa (from Arabic: *تيفورح*, literally «alphabet letters»), which appealed to traditional Islamic calligraphy within the norms and rules of modern times. Experimenting with Arabic, letters or text as a visual element for the composition of works, huruf artists inspired by Western examples of P. Picasso, J. Brak, P. Mondrian, H. Miro, P. Klee, Dadaist T. Tzara, futurist

A. Sophi, F. Depero and others who have the text elements as full elements of artistic compositions. Similar experiments with text in works of fine art became one of the stages of development and graphic design, as they opened the way to a new understanding and application of font elements.

Given the extremely low initial level of Jordan's development, the emergence and development of a new form of Arab Muslim art can be regarded as a cultural and artistic phenomena. It is linked to the global political and socio-economic changes that have taken over the Arab world in the twentieth century.